

Vlaams
Parlement

ingediend op **439** (2019-2020) – Nr. 1
22 juli 2020 (2019-2020)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Katia Segers en Karin Brouwers

over het jaarverslag 2019 van de VRT
en het toezichtsrapport 2019
van de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM)
op de beheersovereenkomst met de VRT

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Elisabeth Meuleman.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Freya Perdaens, Wilfried Vandaele, Manuela Van Werde;

Filip Brusselmans, Johan Deckmyn, Klaas Sloomans;

Karin Brouwers, Orry Van de Wauwer;

Steven Coenegrachts, Stephanie D'Hose;

Elisabeth Meuleman, Gustaaf Pelckmans;

Hannes Anaf.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Kathleen Kerkels, Philippe Muylers, Kris Van Dijck, Karl Vanlouwe;

Immanuel De Reuse, Jan Laeremans, Ilse Malfroot;

Maike De Rudder, Tinne Rombouts;

Els Ampe, Bart Tommelein;

Tine Van den Brande, Jeremie Vaneeckhout;

Katia Segers.

Toegevoegde leden:

Tom De Meester.

INHOUD

I.	Voorafgaand debat over een actuele kwestie	4
1.	Probleemstelling door de commissievoorzitter.....	4
2.	Reactie van de VRT	4
3.	Bespreking in de commissie	5
3.1.	Katia Segers	5
3.2.	Stephanie D'Hose	6
3.3.	Karin Brouwers.....	6
3.4.	Elisabeth Meuleman	6
3.5.	Freya Perdaens.....	7
3.6.	Klaas Sloomans	7
3.7.	Luc Van den Brande	7
II.	Toelichting	8
1.	VRM-Toezichtsrapport 2019 op de beheersovereenkomst met de VRT.....	8
2.	Jaarverslag 2019 van de VRT	9
2.1.	Inleiding	9
2.2.	Voor iedereen relevant	11
2.3.	Informatie, cultuur en educatie prioritair.....	12
2.4.	Publieke meerwaarde voor ontspanning en sport	13
2.5.	Scherpe missie voor de aanbodsmerken	13
2.6.	Toekomstgericht, digitaal, innovatief	14
2.7.	De VRT versterkt het Vlaamse medialandschap.	14
2.8.	Een efficiënte en wendbare organisatie.....	15
2.9.	Financiële resultaten	15
2.10.	Conclusies	16
III.	Bespreking.....	17
1.	Vragen en opmerkingen uit de commissie	17
1.1.	Katia Segers	17
1.2.	Klaas Sloomans	18
1.3.	Karin Brouwers.....	19
1.4.	Gustaaf Pelckmans.....	21
1.5.	Stephanie D'Hose	22
1.6.	Manuela Van Werde	23
2.	Antwoordenronde.....	24
	Gebruikte afkortingen.....	29
	Bijlage: zie dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

Op donderdag 18 juni 2020 hield de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media een hoorzitting over het VRT-Jaarverslag 2019 en het VRM-Toezichtsrapport 2019 op de beheersovereenkomst met de VRT.

(Tijdens de commissievergadering waren alleen de commissievoorzitter en de commissiesecretaris fysiek in de commissiezaal aanwezig. De vaste leden, de plaatsvervangende leden en de toegevoegde leden van de commissie kregen de mogelijkheid om online aan de vergadering deel te nemen via het platform Zoom. Ook de externe sprekers namen op deze manier aan de vergadering deel. Andere volksvertegenwoordigers konden alleen na motivering online aan de vergadering deelnemen.)

De presentatie van de VRT is te vinden op de [dossierpagina](#) van dit commissieverlag op www.vlaamsparlement.be.

I. Voorafgaand debat over een actuele kwestie

1. Probleemstelling door de commissievoorzitter

Commissievoorzitter *Elisabeth Meuleman* vraagt aandacht voor de berichtgeving die vandaag (18 juni 2020) in De Standaard staat. De VRT biedt het Vlaams Belang excuses aan voor een Hitlergroet in het satirische programma De Ideale Wereld. De bewuste passage werd uit het programma geknipt. De voorzitter van het Vlaams Belang is tevreden dat de fout is rechtgezet.

Er is ook mailverkeer uitgelekt. Daaruit blijkt dat iemand die namens het Vlaams Belang in de raad van bestuur zetelt, een vraag heeft gesteld. Daarop kwam een reactie van Luc Van den Brande, voorzitter van de raad van bestuur. Hij zei begrip te hebben voor de overweging. Hij deelde dat inzicht met bestuurslid Philippe Beinaerts van de N-VA en zou het opnemen met Leo Hellemans, gedelegeerd bestuurder ad interim van de VRT. Volgens De Standaard gaat het hier om politieke inmenging in een programma via de raad van bestuur, die nochtans enkel strategische bevoegdheden heeft.

Ondertussen is er een scherpe reactie van de VVJ. Die heeft bedenkingen bij de schrapping en bij de excuses die worden aangeboden.

De commissievoorzitter vindt het gezien de aanwezigheid van de VRT-top op deze vergadering, met zowel de waarnemende gedelegeerd bestuurder als de voorzitter van de raad van bestuur, logisch om van hen een reactie te vragen vooraleer de vergadering het Jaarverslag 2019 bespreekt.

2. Reactie van de VRT

Luc Van den Brande, voorzitter van de raad van bestuur van de VRT, wil zijn reactie beperken tot een opsomming van de feiten. Er kwam een aanmelding dat de bewuste passage bedenkelijk was en niet overeenstemde met wat men kan verwachten van een openbare omroep.

De spreker bevestigt dat de raad van bestuur zich niet mag inmengen in de programmering en daagt iedereen uit om een voorbeeld te geven van hoe dit de afgelopen jaren niet zou gerespecteerd geweest zijn. De vierhoek is bekend. De regering tekent het algemene mediabeleid uit onder controle en impuls van het Vlaams Parlement. De raad van bestuur heeft de strategische verantwoordelijkheid. Het VRT-management heeft een grote autonomie. Dus heeft Luc Van den Brande onmiddellijk de gedelegeerd bestuurder op de hoogte gebracht. Hij heeft de zaak aan de autonomie van het management overgelaten.

Het bericht in De Standaard is bijgevolg volstrekt incorrect en tendentieus. Luc Van den Brande zou ook de tendentieuze mails van een DS-journalist kunnen delen, maar zoiets is zijn gewoonte niet. Er is gewag gemaakt van inmenging. Luc Van den Brande heeft zich echter strikt gedragen volgens de geldende beleidslijnen en afspraken: geen inmenging in de programmering, die een volledig autonome bevoegdheid is van het management van de VRT. Niemand kan daarin tussenbeide komen. Van inmenging is op geen enkele manier sprake: noch van druk, noch van een vraag om een bepaalde beslissing te nemen. Zoiets kan evenmin worden afgeleid uit het mailverkeer of de contacten die er geweest zijn.

De reactie van *Leo Hellemans*, waarnemend gedelegeerd bestuurder van de VRT, bestaat uit een opsomming van zeven punten:

- er is geen druk, inmenging of vraag geweest, niet vanwege een politieke partij en evenmin uit de raad van bestuur;
- er zijn geen excuses aangeboden aan het Vlaams Belang;
- een lid van de raad van bestuur heeft de aandacht gevestigd op het fragment in kwestie, waarin hij zichzelf en zijn partij beledigd vond;
- de VRT heeft autonoom, op basis van het bekijken van de uitzending, beslist om het bewuste fragment te schrappen voor het online werd geplaatst;
- dat is gebeurd in samenspraak tussen het VRT-management en het betrokken productiehuis, die allebei het fragment ongepast en misplaatst vonden;
- het programmacharter dat bepaalt dat er met vrijheid en respect moet worden omgegaan met, en aandacht moet zijn voor de gevoeligheden van het publiek, was hier van toepassing;
- er is alle begrip voor de programmamakers van De Ideale Wereld, dus ook voor Jan Jaap van der Wal en Geert Hoste. Het is een fantastisch programma met fantastische makers. Humor en satire vormen een dunne lijn. Het programma wordt zo goed als live opgenomen.

Leo Hellemans verklaart ten slotte dat hij in zijn lange carrière als hoofdredacteur, directeur Productie, directeur Media en gedelegeerd bestuurder nooit politieke druk heeft ondervonden.

3. Bespreking in de commissie

3.1. Katia Segers

Katia Segers gaat in op de mededeling van Luc Van den Brande dat er een aanmelding is geweest. De VRT-voorzitter verwees naar een lid van de raad van bestuur. Kan een mail aan de leden van de raad van bestuur worden beschouwd als een officiële aanmelding? Elk individu dat zich persoonlijk beledigd voelt of vindt dat zijn partij wordt beledigd, heeft de mogelijkheid om bij de ombudsman van de VRT een klacht in te dienen. Hier is de klacht echter neergelegd bij de leden van de raad van bestuur en heeft de voorzitter deze vervolgens doorgestuurd naar de CEO. Met deze ongebruikelijke werkwijze begeeft men zich op een gevaarlijk pad.

De leden van de raad van bestuur zijn conform het Cultuurpact aangeduid door de politieke partijen opdat alle gezindheden in Vlaanderen vertegenwoordigd zouden zijn, maar ze zijn geen emanatie van hun partij. Ze hebben de opdracht om de strategische lijnen van de omroep uit te zetten. Zich inmengen in programmatie- en redactionele keuzes is not done. Katia Segers is ontstemd omdat er toch opvolging is gegeven aan een dergelijke klacht. Voor haar is deze zaak niet opgelost. Daarom zal ze volgende week aan minister Dalle vragen of hier gehandeld is conform de voorschriften van deugdelijk bestuur (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2019-20, nr. 2766).

3.2. Stephanie D'Hose

Ook *Stephanie D'Hose* is geschrokken toen ze het bericht vernam. In de plenaire vergadering van 17 juni klaagde uitgerekend het Vlaams Belang de censuur aan die er zou zijn rond Black Lives Matter (*Actuele vragen* VI.Parl. 2019-20, nr. 624). Het is toch eigenaardig dat de klacht net van de partij komt die de VRT altijd linkse vooringenomenheid aanwrijft.

Stephanie D'Hose vraagt zich af of er nu geen coup is gepleegd op de VRT. De autonomie van de publieke omroep is voor Open Vld hyperbelangrijk. Dat nu via de raad van bestuur wordt ingegrepen in de programmatie, vindt Stephanie D'Hose vier bruggen te ver. De VRT had zelf moeten ingrijpen als ze vond dat dit niet kan volgens de code. Dan was er geen vuiltje aan de lucht geweest. Maar nu is er een groot probleem.

Bovendien staat het programma *De Ideale Wereld* bekend als satirisch. Niemand hoeft lange tenen te hebben. De grootste aandeelhouder van dit bedrijf mag hier niet voor plooiën en mag niet meegaan in de spelletjes van een bepaalde politieke partij.

3.3. Karin Brouwers

Het verwondert *Karin Brouwers* dat de commissievoorzitter aan de geagendeerde bespreking van het jaarverslag van de VRT een agendapunt toevoegt. Zo nagelt de commissie haar gasten bijna aan de schandpaal. Het lijkt wel of ze ter verantwoording zijn geroepen. Er was toch afgesproken om het incident later te behandelen, naar aanleiding van een voorstel van resolutie van het Vlaams Belang over dit soort praktijken in de media (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 368/1)? Bovendien heeft Katia Segers hierover een vraag om uitleg ingediend. Het parlement moet inderdaad in de eerste plaats de regering controleren.

Karin Brouwers vindt het moeilijk om hier nu standpunten te gaan innemen. Luc Van den Brande en Leo Hellemans hebben duidelijk uitgelegd hoe het is gegaan. Men kan zich natuurlijk afvragen vanaf wanneer er van inmenging sprake is. Dat debat kan beter volgende week worden gevoerd, met minister Dalle.

Een lid van de raad van bestuur moet zijn persoonlijke mening kunnen uiten. Dat gebeurt zeker informeel in raden van bestuur. In coronatijd wordt op een andere manier gewerkt, via mails en dergelijke. De raad van bestuur en de VRT zelf hebben volgens Karin Brouwers correct gehandeld. In artikel 13 en 14 staat omschreven wie wat moet doen. Er is geen inmenging in de programmatie geweest, en de beslissing is in autonomie genomen.

Of de zaak daarmee in orde is, moet volgende week worden uitgeklaard, niet in een hoorzitting over het jaarverslag van vorig jaar.

3.4. Elisabeth Meuleman

Als commissievoorzitter wijst *Elisabeth Meuleman* op het brandend actuele karakter van dit feit. Het zou absurd zijn er niet op in te gaan terwijl de VRT-top aanwezig is in de commissie. Dan zou het parlement zich overbodig tonen en een beetje belachelijk maken. Bovendien krijgt de VRT meteen een fair recht op antwoord. Volgende week kan inderdaad gevraagd worden wat de minister ervan denkt.

Namens haar fractie maakt Elisabeth Meuleman gewag van een dunne lijn. Een groot schema met bewuste inmenging zoekt ze er niet achter. Maar de raad van bestuur had zich nog terughoudender moeten opstellen. Het antwoord had moeten

zijn dat de raad van bestuur en zijn voorzitter zich er niet over kunnen uitspreken en dat een eventuele klager zich tot de ombudsman moet wenden. Zo moet ook in de toekomst het antwoord luiden. Hier is een lijn overschreden, en dat moet gezegd kunnen worden. Het wordt een belangrijk onderdeel van het nog te voeren debat over de onafhankelijkheid en over het depolitiseren van de raad van bestuur. Die onafhankelijkheid heeft haar geschiedenis en moet bewaakt worden. Het parlement heeft daarin een belangrijke rol te vervullen.

3.5. Freya Perdaens

Freya Perdaens vindt het opmerkelijk dat de voorzitter dit punt aan de agenda heeft toegevoegd. Noch in de commissievergadering van de voormiddag, noch in de regeling der werkzaamheden is er iets over gezegd.

Wat de grond van de zaak betreft, vindt Freya Perdaens het zeer moeilijk om zich te baseren op informatie uit de pers. Die dekt zelden de volledige lading en het lid meent dat dit ook nu niet het geval is. Ze gelooft dat alle aanwezigen de autonomie van de VRT hoog in het vaandel dragen, maar vreest dat deze discussie en de manier waarop ze wordt gevoerd, net het tegenovergestelde zal bewerkstelligen. Elisabeth Meuleman stelt dat de politiek zal moeten bepalen wat het antwoord had moeten zijn, maar precies die stelling druist in tegen de autonomie van de VRT. De VRT moet autonoom bepalen of ze zich wel of niet akkoord verklaart met een klacht.

3.6. Klaas Sloomans

Klaas Sloomans is not amused en vindt dat de commissievoorzitter dit forum, een vergadering over het Jaarverslag 2019, misbruikt. Bovendien gaat het hier over fake nieuws. Het Vlaams Belang of een lid van de raad van bestuur hebben geen excuses gevraagd. Deze discussie is dus zonder voorwerp. De achtergrond is dat familieleden van een lid van de raad van bestuur in de Tweede Wereldoorlog slachtoffers waren. Dat heeft het bestuurslid gewoon aangegeven.

Mails voorlezen is niet gebruikelijk. Klaas Sloomans heeft daarom vooraf de toelating gevraagd aan Luc Van den Brande om uit de mail van het bestuurslid aan de raad van bestuur te citeren. Hij heeft die toelating gekregen en citeert dus: "Ik wil met klem duidelijk maken dat ik niet aanvaard dat mijn partij en dus ook ikzelf bewust, en dit is zeker niet de eerste keer op de openbare omroep, met mijn belastinggeld geassocieerd worden met het nationaalsocialisme. Let wel, ik pleit niet voor het inperken van de vrijheid van meningsuiting, maar dit optreden was ontegensprekelijk, gelet op de klaarliggende mondmaskers, op voorhand doorgesproken en moet bijgevolg als een bewust opgezette provocatie worden beschouwd." Er wordt dus niet gepleit voor een beperking van de vrijheid van meningsuiting, aldus Klaas Sloomans, en er wordt op geen enkel moment om excuses gevraagd.

Klaas Sloomans vindt overigens dat het al ver gekomen is als men zegt dat het Vlaams Belang wordt gefavoriseerd door de openbare omroep. Hij heeft nog eens de cijfers meegebracht over het aan bod komen: de N-VA 37 procent; CD&V 21 procent; Open Vld 21 procent; sp.a 13 procent; Groen 7 procent; het Vlaams Belang 1 procent. In het programma De Ideale Wereld is het Vlaams Belang nog nooit te gast geweest.

3.7. Luc Van den Brande

Luc Van den Brande voegt nog enkele principiële zaken aan het debat toe, waarvan hij veronderstelt dat iedereen het ermee eens is.

De samenstelling van de raad van bestuur van de VRT is gebaseerd op de samenstelling van het Vlaams Parlement. Van zodra de leden zijn aangeduid, handelen die allen zonder dekking, last of voorspraak. Dat principe wordt in de raad van bestuur heel strikt opgevolgd.

Sommige commissieleden hebben nu vragen gesteld over de manier van werken van de raad van bestuur. Daarop antwoordt Luc Van den Brande dat het Vlaams Parlement de regels naar voren schuift. De raad van bestuur maakt uiteraard zelf afspraken over zijn methoden om van gedachten te wisselen. Die methoden behoren eveneens tot zijn autonomie.

De VRT-voorzitter hecht een groot belang aan de vrijheid van meningsuiting, en niet alleen in verband met de verhouding tussen de raad van bestuur en het management. Hij verwijst tegelijk naar resoluties van de Raad van Europa die duidelijk aangeven dat de vrijheid van meningsuiting niet absoluut is. Die vrijheid moet altijd worden gehanteerd in een context van waarden in een samenleving. Luc Van den Brande heeft zich altijd strikt aan die regel gehouden, heeft dat in het besproken geval ook gedaan en zal dat altijd blijven doen.

II. Toelichting

1. VRM-Toezichtsrapport 2019 op de beheersovereenkomst met de VRT

Koen Desmaretz, teamverantwoordelijke Stafdienst van de VRM, situeert de decretale basis van het jaarlijkse toezichtsrapport in artikel 218, §2, 9°, van het Mediadecreet. Dat bepaalt dat de algemene kamer van de VRM toeziet op de naleving door de openbare omroep van de beheersovereenkomst met de Vlaamse Gemeenschap en hierover jaarlijks rapporteert aan de Vlaamse Regering. Het is geen financieel of budgettair toezicht, wel een toezicht op de naleving van de inhoudelijke bepalingen van de beheersovereenkomst. Deze bevoegdheid van de VRM is complementair met het toezicht door de Vlaamse Regering via de gemeenschapsafgevaardigde. De huidige beheersovereenkomst loopt van 2016 tot en met 2020. De voorliggende rapportering heeft betrekking op 2019.

De beheersovereenkomst bevat zeven strategische doelstellingen, die het kader vormen waarbinnen de VRT gedurende de looptijd van de beheersovereenkomst moet werken. Koen Desmaretz somt ze op:

- voor iedereen relevant;
- informatie, cultuur en educatie moeten prioritair zijn;
- publieke meerwaarde voor ontspanning en sport;
- een aangescherpte merkenstrategie met de VRT als kwaliteitslabel;
- toekomstgericht, digitaal en innovatief;
- versterking van het media-ecosysteem;
- een efficiënte en wendbaardere organisatie.

Voor elke strategische doelstelling moet de VRT performantiemaatstaven halen, die tenzij anders bepaald, in 2016 zijn ingegaan. 'Anders bepaald' houdt in dat de VRT een groeipad in richting van de performantiemaatstaf moet realiseren en daarover te rapporteren heeft.

De VRM evalueert de performantiemaatstaven. Jaarlijks maakt de VRM met de VRT een afsprakenkader over welke gegevens moeten worden bezorgd, en wanneer. Voor 2019 bezorgde de VRT de nodige informatie op 13 en 29 april 2020. Er werden zowel cijfers als beschrijvende passages bezorgd. De cijfers kwamen van het CIM, het marktonderzoeksbedrijf comScore en de studiedienst van de VRT zelf. De VRM verifieerde steekproefgewijs de cijfers die de studiedienst van de VRT heeft aan-geleverd. Het ging dan over cultuuritems in Het Journaal op één en over Vlaamse

muziekproducties en Nederlandstalige muziek op de radio. Uit deze controles bleek dat de gegevens van de VRT overeenstemmen met de controledata.

De Algemene Kamer van de VRM heeft het ontwerp van toezichtsrapport goedgekeurd op 25 mei 2020. Het rapport werd geagendeerd op de Vlaamse Regering van 12 juni 2020.

Uit het rapport blijkt dat de VRT bijna alle performantiemaatstaven heeft behaald. Slechts één werd niet behaald: de gesproken ondertiteling bij alle niet-Nederlandstalige programma's en programmaonderdelen. Daar werd 99 procent van behaald in plaats van de vooropgestelde 100 procent.

Wegens het ontbreken van gegevens over personen met een beperking in het personeelsbestand kan de VRM hierover geen uitspraken doen in het rapport over 2019. De performantiemaatstaf op dat vlak bedraagt 1,8 procent en zou tegen 2020 moeten behaald worden. De VRT maakte die gegevens niet bekend en baseert zich daarvoor op artikel 9 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. De VRM raadt de VRT wel aan om over de interpretatie van dat artikel contact op te nemen met de Gegevensbeschermingsautoriteit.

In de beleidsnota Media staat over de interne en externe kwaliteitscontrole en rapportering dat er met betrekking tot de redactionele autonomie onpartijdigheid en onafhankelijkheid moet zijn. De VRM kan pas kwantitatief over onpartijdigheid in de programma's van de nieuwsdienst rapporteren wanneer hierover doelstellingen en performantiemaatstaven zijn opgenomen in de nieuwe beheersovereenkomst. Het toezicht daarop zal van de formuleringen afhangen. De VRM kijkt in dit verband uit naar de studie die de VRT zal laten uitvoeren in het kader van de strategische doelstelling 2.1. van de beheersovereenkomst. Ook de VRM zelf zal onderzoeken, of laten onderzoeken, hoe de kwaliteitscontrole en de rapportering in verband met onpartijdigheid van het aanbod van de VRT het best kunnen worden gerealiseerd.

2. Jaarverslag 2019 van de VRT

2.1. Inleiding

Bij wijze van inleiding attendeert *Luc Van den Brande* de commissie erop dat de publieke omroep is opgericht op 18 juni 1930, dag op dag negentig jaar geleden. De omroep heeft een enorme evolutie doorgemaakt. Met de oprichting in 1930 wou de overheid paal en perk stellen aan de etherchaos. Het unitaire NIR/INR kreeg bij wet een nationaal zendmonopolie voor twaalf jaar, dat nadien is verlengd. Op 31 oktober 1953 vond de eerste tv-uitzending plaats. De naam veranderde enkele keren. Als minister-president besliste Luc Van den Brande destijds zelf om de naam BRTN te veranderen in VRT, onder andere met het oog op een betere herkenbaarheid als het grootste Vlaams cultuurinstituut.

Dan leidt de spreker het jaarverslag in met enkele algemene beschouwingen. De wereld en de media zijn de voorbije decennia veranderd. Sinds 2015, toen de huidige beheersovereenkomst werd afgesloten, is die evolutie nog in een stroomversnelling terechtgekomen. In de geglobaliseerde wereld zoeken de mensen een houvast. Dat heeft een weerslag op het medialandschap en op het gebruik van media. Meer dan ooit is er een grote vraag naar betrouwbare informatie.

Ondanks die enorme evoluties is de VRT erin geslaagd om de doelstellingen van de beheersovereenkomst te realiseren. Belangrijke realisaties zijn het aanbod voor iedereen, de focus op informatie, cultuur en educatie, en de opdracht om kwaliteitsvolle ontspanning en sport te brengen. De drievoudige opdracht blijft altijd: informeren, inspireren en verbinden. Luc Van den Brande looft de medewerkers die dit hebben waargemaakt.

De VRT doet het goed, vindt Luc Van den Brande. Dat blijkt uit de hoorzittingen en de stakeholdersbevraging die in opdracht van de SARC werd uitgevoerd. Iedereen dringt er ook op aan dat de VRT sterk zou blijven.

De VRT heeft niet alleen de ambitie maar ook de opdracht om een centrale rol te vervullen in onze democratische samenleving. In een gezond eigen medialandschap moeten pluriformiteit en informatie, inzichten en visies worden gedeeld tussen de bevolkingsgroepen. Dat kan pas als de openbare omroep een sterk en multimediaal onafhankelijk bedrijf is.

Een centrale plaats innemen hoeft niet te impliceren dat men zichzelf als het absolute centrum van het Vlaamse medialandschap ziet. Wel is het een belangrijke opdracht om de verschraving in het medialandschap tegen te gaan. Zonder publieke omroep is er alleen meer van altijd hetzelfde, op basis van algoritmes van Google en Facebook. Een publiek mediabedrijf biedt de Vlaming de garantie op onpartijdige, onafhankelijke en betrouwbare informatie, het delen en promoten van cultuur in onze samenleving, en het overbrengen en delen van algemene en specifieke kennis. Luc Van den Brande gelooft dat iedereen in deze coronatijd goed is gaan beseffen dat cultuur in de brede zin van het woord een essentieel onderdeel is van de samenleving.

Door een relevante speler te zijn op deze domeinen worden publieke omroepen in heel Europa aangespoord om kwaliteitsvolle content te bieden. Maar de omroep kan maar een relevante speler blijven met een volwaardig aanbod, niet met een aanbod dat complementair is met het aanbod van de private mediaspelers. Het volwaardige aanbod dat de focus aanhoudt op alle basisvelden, zal nooit kunnen renderen als die mogelijkheid er niet is.

Vaak is de VRT de standaard op het vlak van kwaliteit, creativiteit, diversiteit, inclusief leven en innovatie. Haar streven om de rol van incubator op te nemen ten gunste van en samen met de anderen, is dan ook terecht. De publieke omroeporganisatie kan dat enkel waarmaken als ze doet wat de andere Vlaamse en internationale mediaspelers niet doen. In samenwerking met de samenleving werd deze publieke opdracht in 2019 uitstekend vervuld, zo blijkt uit het jaarverslag.

Opvallend in het regeerakkoord is de intentie om opportuniteiten samen te brengen. Er worden clusters gevormd op het vlak van mobiliteit, biotechnologie, materialen en alle mogelijke ontwikkelingen. Luc Van den Brande pleit voor een soortgelijke inzet om inhoud en vorm te geven aan een sterk mediacluster, ten dienste van kijkers en luisteraars, maar ook van de Vlaamse innovatie en economie.

De VRT is er voor alle inwoners van Vlaanderen. Luc Van den Brande vindt dat belangrijk omdat de omroep geen opeenstapeling van verschillende niches is. De VRT moet zich richten op alle bevolkingsgroepen. Dat doet ze met de tien aanbodsmerken: vijf voor radio, drie voor tv en twee themamerken. Elk merk richt zich vanuit het eigen netprofiel op specifieke bevolkingsgroepen en/of het brede publiek; het één sluit het ander niet uit. Door deze merkenmix heeft de VRT toegang tot alle bevolkingsgroepen. Hij moet in de toekomst nog krachtiger worden gemaakt.

Voor een multimediaal bedrijf als de VRT is digitale ontwikkeling cruciaal. Die moet inhoud en vorm krijgen, juist om iedereen in de samenleving te kunnen blijven connecteren. Dit heeft te maken met een vrijheidsgraad. Uit de oprichtingsteksten van 1930 blijkt al dat er rekening moet worden gehouden met de werkelijkheid. De VRT moet haar aanbod enten en richten op de mediagebruiker. De distributie van het audiovisuele aanbod vergt een complementaire strategie. Vandaar dat de

ontwikkeling van een videoplatform zo belangrijk is, wat overigens samenwerking met andere mediabedrijven niet uitsluit.

De diversiteit en toegankelijkheid van het aanbod vergen aandacht. Luc Van den Brande noemt de resultaten van 2019 ook op dat vlak bemoedigend en in overeenstemming met de afspraken in de beheersovereenkomst. Het diversiteitsbeleid van de VRT toont aan dat er bij haar plaats is voor iedereen, los van leeftijd, geslacht, seksuele geaardheid, sociale achtergrond, huidskleur of beperking. Daartoe is het essentieel dat de openbare omroep de diversiteit in de samenleving laat zien en horen, op en naast het scherm. Er is ook de diversiteit van de meningen. Extern pluralisme betekent dat de samenleving, die gericht is op kwaliteit en de toekomst, wordt verrijkt door de overtuigingen publiek met elkaar te confronteren.

Luc Van den Brande wil niet komen treuren maar stelt toch vast dat de middelen de afgelopen jaren sterk zijn verminderd. Alle medewerkers proberen desondanks op verschillende fronten, onder meer digitaal, het aanbod uit te breiden. Als de VRT haar opdracht net als in 2019 ook in de toekomst wil kunnen vervullen, is een stabiele, gewaarborgde en duurzame overheidsfinanciering broodnodig, aangevuld met het verantwoord economisch initiatiefrecht van de openbare omroep.

Het Jaarverslag 2019 geeft volgens Luc Van den Brande aan dat er sterke resultaten werden geboekt. De voorzitter van de raad van bestuur dankt het management en iedereen die zijn steentje heeft bijgedragen. De cijfers tonen aan dat dit op een kwaliteitsvolle manier is gebeurd.

De openbare omroep moet ook in de toekomst die centrale rol vervullen, niet op een eiland, maar zoveel mogelijk samen met anderen. Dat zal een meerwaarde opleveren voor de Vlaamse democratische samenleving.

2.2. Voor iedereen relevant

Leo Hellemans gaat vervolgens in op het jaarverslag zelf. De resultaten van 2019 zijn inderdaad goed. De gedelegeerd bestuurder is tevreden met het rapport en dankt alle medewerkers, van laag tot hoog en zowel intern als extern, die hiertoe hebben bijgedragen.

De beheersovereenkomst stelt dat de VRT geen missiezender mag worden, integendeel. De VRT is de publieke omroep van alle Vlamingen. Wekelijks bereikt de VRT 90 procent van alle Vlamingen via radio, tv en internet. De VRT bereikt dagelijks 2,6 miljoen kijkers en bijna 3 miljoen luisteraars.

De waardering voor de aangeboden merken is groot: 8,1 voor de televisie- en 8,2 voor de radiomerken.

De diversiteit kan beter en vormt een werkpunt voor de komende jaren, maar de normen van de beheersovereenkomst werden behaald. Voor de schermaanwezigheid gaat het om:

- 8,3 procent nieuwe Vlamingen, voor de beoogde 5 procent;
- 41,2 procent vrouwen, voor de beoogde 33 procent;
- 1,5 procent personen met een beperking, voor de beoogde 1,1 procent.

Bij het personeel is de situatie:

- 3,3 procent nieuwe Vlamingen, wat overeenstemt met het oogmerk;
- 40,2 procent vrouwen, voor de beoogde 40 procent.

Over het personeel met een beperking werden ter wille van privacy geen cijfers gegeven. Op vraag van de VRM wordt het overleg met de Gegevensbeschermings-

autoriteit voortgezet. Het sterke diversiteitscharter vraagt veel aandacht voor diversiteit. Diversiteit is dan ook in vele programma's zichtbaar op de VRT.

Dan is er de toegankelijkheid. Voor de ondertiteling wordt 98,7 procent behaald, voor de beoogde 95 procent. Er is onlineondertiteling in de Vlaamse Gebarentaal voor Het Journaal en Karrewiet. Wat de autodescriptie betreft, wordt voor de zondagavondfictie veel meer gedaan dan opgelegd. De norm voor de gesproken ondertiteling werd met 99 op de beoogde 100 procent net niet behaald.

2.3. Informatie, cultuur en educatie prioritair

De informatieopdracht staat bij de VRT centraal, vervolgt Leo Hellemans. In de volgende beheersovereenkomst wordt het zelfs een aparte strategische doelstelling. De VRT wil zowel verbreden als verdiepen en zich onderscheiden van de rest.

Olivier Goris, netmanager Eén en Canvas van de VRT, vervolgt (wegens een stemprobleem bij Leo Hellemans) dat het weekbereik voor nieuws 80 procent bedraagt. In verband met de berichtgeving kwam er een sterke focus op deontologie, met de nieuwsombudsman, een deontologische adviesraad en bewustmaking. Het vertrouwen van de Vlaming in VRT-tv is hoog: 73 procent. Het vertrouwen in VRT-radio bedraagt 74 procent en in VRT NWS 70 procent.

Er werden inspanningen geleverd voor jongeren, onder andere met NWS NWS. Er wordt ook informatie verspreid via YouTube. Er wordt sinds enige tijd gewerkt met een panel van duizend Vlamingen, dat dagelijks wordt bevraagd over het nieuwsaanbod. Ook bij de Europese, federale en Vlaamse verkiezingen heeft de VRT haar rol gespeeld.

Er was het succesrijke project Labels. Dat informatieaanbod sluit aan bij de leefwereld van jongeren. Het ging over jongeren die in onze samenleving vaak een ongenueanceerd label krijgen.

Het kinderjournaal van Karrewiet werd geactiveerd op Instagram, een platform waar jonge mensen beter en vaker worden bereikt.

Met haar cultuuraanbod wil de VRT verbredend en verdiepend een hefboom zijn voor de cultuurbeleving in Vlaanderen. Cultuur kwam in 2019 in 610 Journaal-items aan bod. Er waren 407 captaties van cultuurevenementen. Cultuur kwam ook aan bod in informatie-, hybride en specifieke programma's. Daarmee werd de Vlaamse identiteit versterkt. Een voorbeeld is Weg van het Meesterwerk. Dat was zowel voor Breugelkenners als voor een breed publiek boeiend.

Ook muziek is een belangrijk element van het cultuuraanbod. 25,1 procent van de muziektijd ging naar muziek van Vlaamse makelij. Daarmee is de norm behaald. Dat geldt ook voor het Nederlandstalige muziekaanbod: 15,7 procent op Radio 1, tegenover een norm van 15 procent, en 30,3 procent op Radio 2, met 30 procent als norm. In 2019 zond VRT-radio 23.161 verschillende songs uit en 9352 verschillende artiesten die op geen enkel ander net in Vlaanderen werden gedraaid. De VRT heeft dus zeker een onderscheidend aandeel. Daarbij is er een intens overleg met artiesten, het concertcircuit, platenmaatschappijen, beheersvennootschappen en koepelorganisaties. Er zijn ook concertregistraties, muziekspecials en acties. De Radio 1-sessies zijn zeer bekend.

Voor haar educatieve opdracht werkt de VRT op vele vlakken samen met het onderwijs, in programma's als: De schaal van M, een samenwerking met Mediawijs en de Vlaamse scholen; de Nationale Pyjamadag; De strafste school; Student late night; en Thomas speelt het hard. VRT NWS ontwikkelde EDUbox en KLAAR, met filmpjes op maat voor het onderwijs. Er is ook de samenwerking met De

Universiteit van Vlaanderen. Er was aandacht voor mediawijsheid in al die programma's. In 2019 werden 1600 nieuwe items toegevoegd aan het platform Archief voor Onderwijs. Daarop zijn eind 2019 20.000 items beschikbaar. Het VRT-archief stelt metadata van 900.000 items ter beschikking. Ook in de premium content wordt ervoor gezorgd dat het publiek kan bijleren, bijvoorbeeld in een programma als *Durf te vragen*.

2.4. Publieke meerwaarde voor ontspanning en sport

Ontspanning en sport worden steeds gekoppeld aan publieke meerwaarde. Beide spelen een cruciale rol in het bereiken en verbinden van een breed publiek en in het succesvol uitvoeren van de opdrachten informatie, cultuur en educatie. De Warmste Week is een goed voorbeeld. In 2019 werden daarmee 2088 goede doelen gediend. Er waren meer dan 30.000 inzamelingsacties. Dat heeft 17,5 miljoen euro opgebracht. Mensen werden aangemoedigd om vrijwilliger te worden. 261 vzw's hebben 2600 extra vrijwilligers in hun werking kunnen opnemen. 127.000 mensen kwamen naar Kortrijk, waar 120 artiesten optraden. 52.000 mensen namen deel aan de Warmathon.

De VRT gaat altijd voor kwaliteitsvolle ontspanning. De beheersovereenkomst bepaalt dat de VRT geen nicheomroep is die zich enkel toelegt op informatie, cultuur en educatie. Ontspanning en sport zijn zowel vanuit een educatief-informatief als creatief oogpunt, en met het oog op sociale cohesie, een integraal onderdeel van de opdracht. Aan de ontspanning worden wel altijd verbinding en maatschappelijke meerwaarde gekoppeld. In veel ontspanningsprogramma's op elk aanbodsmerk worden vaak moeilijk besprekbare maatschappelijke thema's aangekaart, bijvoorbeeld in *Thuis en Dertigers*, maar ook in *De Columbus*, *Kamp Waes*, *Warme William* enzovoort.

Ook sport heeft zonder meer een verbindende rol. Niet alleen voetbal en wielrennen komen aan bod, maar daarnaast tal van sporten met een veel kleiner draagvlak. In Sportweekend kwamen in 2019 51 verschillende sporten aan bod, op Radio1 46. In 2019 werd 8,1 miljoen euro besteed aan sportrechten. Dat is 2,2 procent van het VRT-programmabudget. In 2009 was dat nog 13,4 miljoen euro.

De VRT is de enige Vlaamse omroep met ruime aandacht voor sporten met een klein draagvlak. Tevens zorgt ze ervoor dat grote sportevenementen in Vlaanderen op open scherm kunnen worden uitgezonden. Als rechten niet verworven zijn, is samenwerking in EBU-verband mogelijk. Sommige sportevenementen, zoals de Olympische Spelen, zouden als de VRT ze niet zou uitzenden, evenmin te zien zijn bij de commerciële omroepen. Er wordt altijd gezorgd voor een goede mix in de programmering. Kleine sporten worden gekoppeld aan grote sporten. De VRT wil ook een voortrekkersrol spelen met betrekking tot vrouwensporten. Op tv was er het WK voetbal voor vrouwen. Er was ook aandacht voor veldrijden, wielrennen, basket, volley, gymnastiek, atletiek, hockey en boksen voor vrouwen.

2.5. Scherpe missie voor de aanbodsmerken

Leo Hellemans geeft een overzicht van het bereik per aanbodsmerk, eerst voor de radiomerken, waarmee de VRT in totaal 61,9 procent marktaandeel haalt:

- Radio 1, 8 procent;
- Radio 2, 30 procent;
- Klara, 2 procent;
- MNM, 10 procent;
- Studio Brussel, 10 procent.

Via de tv is het totale marktaandeel van de VRT 37 procent, met:

- één, bijna 30 procent;
- Canvas, 5,4 procent over 24 uur;
- Canvas na 20 uur, 8 procent;
- Ketnet over 24 uur, 1,5 procent.

Online heeft VRT NWS 25 procent meer gebruikers gekregen. Er zijn 550.000 unieke bezoekers per dag. In 2020 is dat aandeel bijna verdubbeld en op piekmomenten zelfs gestegen tot 1,3 miljoen. Sporza haalde gemiddeld 450.000 bezoekers per dag.

De publieke opdracht kan worden ingevuld met informatie, cultuur en educatie, ontspanning en sport. Dat dit alles maatschappelijke meerwaarde oplevert, dankt Leo Hellemans mede aan de brede merkenportfolio. De Vlamingen worden bereikt met merken die soms overlappen maar die duidelijk een eigen missie en een eigen publiek hebben.

2.6. Toekomstgericht, digitaal, innovatief

“De VRT wil een digitale mediaorganisatie worden”, citeert de gedelegeerd bestuurder uit de beheersovereenkomst. Er wordt geïnvesteerd in innovatieve structuren en formats. Het digitale aanbod werd versterkt. Er zijn 2,6 miljoen volgers op Facebook; 1,7 miljoen op Twitter; en 2,2 miljoen accounts op VRT NU. Radioplus en Radioplayer werken samen met de commerciële omroepen.

Het digitale aanbod wordt met de klassieke media verweven. Zo is Studio Brussel meer dan een radio. Er is een gepersonaliseerd aanbod, met interactie en participatie. Een nieuwe tool is Radio 1 Select, waarmee sinds september 2019 fragmenten kunnen worden herbeluisterd.

Voor innovatie zijn er projecten, en structureel VRT-start-ups, VRT-Sandbox, Media Invest Vlaanderen en Media Fast Forward, dat het mogelijk maakt om innovatieve kennis te delen met bedrijven en andere geïnteresseerden. De projecten lopen in samenwerking met Vlaamse en internationale mediabedrijven, universiteiten en starters. Open VRT brengt talent uit Vlaanderen samen in een community rond innovatie. VRT-Sandbox helpt starters en kleine kmo's om productiesystemen te ontwikkelen en te innoveren.

2.7. De VRT versterkt het Vlaamse medialandschap.

Leo Hellemans ziet de VRT als een hefboom in de mediasector, die het medialandschap economisch leefbaar maakt voor iedereen. De norm voor de externe productie is 18,25 procent van de inkomsten. In 2019 werd 18,44 procent gehaald. In 2019 betaalde de VRT 77,5 miljoen euro aan facturen voor externe productie. Daarmee is ze veruit de grootste besteller in de productiesector. Ze werkt ook samen met andere mediaorganisaties en andere publieke omroepen. Ze wisselen beelden uit, onder meer voor nieuws- en sportprogramma's. Leo Hellemans vermeldt in deze context met genoegen dat de VRT toppers uitstuurt naar de EBU, zoals Jean Philip De Tender en Elly Vervloet.

De Vlaamse producties zijn onderscheidend voor het lokale medialandschap en zeker voor de VRT als publieke omroep. In primetime hebben één en Canvas samen 66,4 procent aan Vlaamse producties uitgezonden. In 2016 was dat nog 72,8 procent. De norm in de beheersovereenkomst is 65 procent. De daling is een gevolg van de besparingen.

Er wordt gretig samengewerkt met middenveldorganisaties, onderwijsinstellingen, kmo's, culturele organisaties, de muzieksector, levensbeschouwelijke organisaties,

non-profitorganisaties, sportfederaties, overheidsdiensten enzovoort. Dat bewijst de relevantie van de VRT, maar het is moeilijk om alle verwachtingen in te lossen.

2.8. Een efficiënte en wendbare organisatie

De VRT is een moderne en dynamische mediaorganisatie, stelt Leo Hellemans. Ze beschikt over een transformatieplan met een performantienorm voor de personeelskosten, die maximaal 43,25 procent van de totale inkomsten mogen bedragen. Op dit moment is hun aandeel 41,42 procent.

De daling van het aantal effectieve personeelsleden zorgt niet structureel voor een verlaging van de personeelskosten, ten eerste omdat die kosten maar gedeeltelijk worden geïndexeerd, en ten tweede door de vergrijzingskosten.

De CEO vermeldt het plan om de cultuuromslag binnen de publieke omroep te realiseren naar een moderne en wendbare organisatie, naar samenwerking en vertrouwen, naar positieve en kritische feedback en naar het ondersteunen van talent. Een programma voor leidinggevend, om hun leidinggevende competenties te versterken, werd goed onthaald.

Het gevoerde selectiebeleid is creatief maar zeer controleerbaar. Het verloopt niet meer met de klassieke examens. Het is de bedoeling dat jongeren kennismaken met jobs in de mediasector, zodat het talent van mensen kan worden ontwikkeld en geselecteerd.

Het sociaal overleg stond vooral in het teken van een goede uitvoering van het sociaal plan. Leo Hellemans heeft ervaren dat dit goed is gelukt.

2.9. Financiële resultaten

Lieven Vermaele, algemeen directeur Financiën en Operaties van de VRT, licht de financiële resultaten toe.

Tussen de werkelijkheid en het ondernemingsplan is er maar een verschil van 50.000 euro, op een omzet van 400 miljoen euro, stelt de algemeen directeur. Hij feliciteert dan ook Bart Jacobs en alle VRT-medewerkers voor dit resultaat. In 2020 zal de VRT echter wel met veel meer volatiliteit worden geconfronteerd.

In de tabel met de opbrengsten over de verschillende pijlers zijn er enkele zachte tendensen waarneembaar. De tabel is gebaseerd op de financieringspijlers merchandising en nevenactiviteiten.

Wat betreft de overheidsfinanciering zit de VRT in het laatste jaar van het transformatieplan. Dat heeft een impact gehad op de personeelswerking maar ook op de dotatie, die met 2,4 miljoen euro is gezakt. Het subtotaal overheidsfinanciering moet worden vergeleken met het subtotaal eigen inkomsten. Er is een evolutie van de verhouding tussen beide van 66/33 naar 60/40.

Er is een grote sprong in de exploitatie van VRT-content. Het gaat hier om de samenwerking met de distributeurs, maar ook om de cofinanciering van content en de verkoop van content in het buitenland. Daar is een groei merkbaar. Zo is de betalende video on demand goed voor 3,5 miljoen euro per jaar. Via cofinanciering van producties wordt naar partners gezocht in de nationale en internationale markt: telecombedrijven, maar ook Netflix.

Een andere belangrijke financiële pijler bestaat uit BAN en communicatie, met andere woorden de reclamewerking van de VRT. Het excedent boven het plafond

bedraagt 1 miljoen euro, die wordt teruggegeven aan de overheid ter financiering van het VAF, naast kleine variaties.

De commerciële afgeleiden uit evenementenwerking en merchandising vertoont een lichte stijging. Andere inkomsten hebben te maken met waarde-inschattingen, archief, bedrijfsgerelateerde zaken in verband met meerwaarde van gebouwen, assets en dergelijke. Daarin tellen ook alle returns van de Var mee, die lager werden ingeschat, en de verkoop van de gronden en geschillen.

Voor 2019 is de VRT in haar totaliteit met 447 miljoen euro op een break-even uitgekomen. De VRT draait al een tiental jaren op dat bedrag.

Ook de kosten volgen jaar na jaar een gelijkaardig schema. Door de periodiciteit is de efficiëntie toegenomen. De jongste twee jaar was het een stabiele trend dat er meer inkomsten waren voor de merken. Variaties op dat vlak hangen samen met de sport- of verkiezingsjaren, investeringen in thema-aanbod en digitale producten zoals VRT NU, Sporza en dergelijke.

Bij het becijferen van de kosten van radio en tv worden zoveel mogelijk activiteiten van de VRT gealloceerd aan de kosten van het merk.

Onderzoek en Ontwikkeling heeft extra funding binnengebracht dankzij het EU-project Horizon en VLAIO, en het Digital News Initiative van Google.

Onder de 'andere kosten' vallen de risico's, de voorschotten, sunk costs en positieve resultaten van geschillen die hoger werden ingeschat. Er zijn ook effecten van de wending in het nieuwbouwdossier enzovoort.

Van de 374 miljoen euro van de kosten voor programma-output gaat 77,5 miljoen euro naar de sector: 60,9 miljoen euro naar de productiesector en 16,6 miljoen euro naar de facilitaire sector. De VRT haalt haar KPI van 18,25 procent.

De VRT kost de Vlaming 40,6 euro per jaar of 3,38 euro per maand. Voor een gemiddeld gezin is dat 7,8 euro per maand. Die kosten nemen nog af en zullen dit jaar weer 1,5 procent lager liggen. De voorbije tien jaar zijn de kosten per Vlaming met 18 procent afgenomen.

2.10. Conclusies

Leo Hellemans komt tot de conclusies van het jaarrapport. De zeven strategische doelstellingen zijn behaald en het financiële resultaat is gunstig.

Maar er zijn ook aandachtspunten. Lineaire televisie verliest op indrukwekkende wijze terrein, bijna uitsluitend bij gebruikers jonger dan 45. Het mediagedrag verandert. Stilaan wordt het niet-lineaire kijken even belangrijk. Dat heeft onder meer te maken met het belang van onlinemediën en met de mogelijkheid om naar veel meer andere zenders te kijken. Het mobiele aanbod neemt sterk toe.

De VRT moet de jongere generaties blijven bereiken. Een onderscheidend vermogen van de VRT is dat ze Vlaams is. Voldoende Vlaams aanbod is cruciaal. Dat is gezien de besparingen niet evident. De VRT moet ook thema's in de samenleving blijven detecteren. Ze moet voorts het samenwerken intensifiëren.

Corona is intussen een nieuw gegeven. De VRT heeft daar haar maatschappelijke rol en impact kunnen bewijzen. Ze heeft haar publieke opdracht heel creatief ingevuld. Er was in die periode heel veel bereik, ook lineair. Sommige nieuwsuitzendingen haalden tot 1,7 miljoen Vlamingen. Op de digitale platformen waren er dagen met tot 1,3 miljoen bezoekers.

De budgetten staan echter onder druk. De voorbije maanden zijn de inkomsten gezakt, met op dit moment een herstel. De prognoses worden besproken met de raad van het bestuur en het kabinet van minister Dalle. De VRT kreeg 3,8 miljoen euro uit het noodfonds voor de kosten van haar aangepaste programmering. Er was ook een grote impact van corona op de eigen Vlaamse productiesector. Ook die werd voor een goed deel opgevangen met het noodfonds, besluit Leo Hellemans.

III. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen uit de commissie

1.1. Katia Segers

Katia Segers dankt alle sprekers en het hele team van de VRT om met precisie het indrukwekkende jaarverslag voor te stellen.

Het commissielid was er zich niet van bewust dat de publieke omroep precies negentig jaar bestaat. Hij is indertijd opgericht omdat het nieuwe medium radio op de commerciële markt tot etherchaos had geleid. Hoewel bepaalde argumenten verschilden, waren alle partijen van toen het erover eens dat een nationale omroep belangrijk zou zijn voor de volksontwikkeling, de volksverheffing en de Vlaamse identiteit. Die rol speelt de VRT nog altijd als verbinder van de Vlaamse culturele identiteit.

2020 is een bijzonder jaar. Hoe de VRT met de coronacrisis is omgegaan, is geen voetnoot. Het is een bewijs van het belang van een sterke openbare omroep. Bij de opmaak van de beheersovereenkomst moet er zeker aandacht besteed worden aan de rol van de VRT in crisissituaties, om burgers niet alleen te informeren en te verbinden, maar ook om ze te ontspannen.

De openbare omroep is essentieel in het licht van de uitdagingen die de voorzitter van de raad van bestuur in zijn inleiding heeft geschetst. De internationale uitdagingen zijn immens, wat een sterke openbare omroep noodzakelijk maakt.

Katia Segers wil de VRT feliciteren omdat de omroep de doelstellingen uit de beheersovereenkomst jaar na jaar met glans haalt. Vanuit een waardegedreven, scherpe en duidelijke missie wordt een meerwaarde gecreëerd voor alle Vlamingen. Als de Vlaming steeds meer digitaal media consumeert, moet de VRT ook daarin mee zijn. Dat gaat gepaard met sterke bereikcijfers en sterke waarderingscijfers.

Het lid komt tot haar concrete vragen, met ten eerste die over de diversiteit op het scherm. Daar steeg het vrouwenaandeel van 38,8 procent in 2018 naar 41,2 procent in 2019, en is dus het streefcijfer van 40 procent gehaald. Maar onze wereld telt 51 procent vrouwen. Aangezien de VRT de samenleving moet representeren, moet hun scherm aanwezigheid 50 procent bedragen.

Het aantal nieuwe Vlamingen bedroeg in 2017 8,7 procent, in 2018 8 procent en in 2019 8,3 procent. Het streefcijfer van 7,5 procent vindt Katia Segers te laag maar is eigenlijk ook een zaak van het parlement. Op dat vlak moet er nog een tandje bij.

In het personeelsbestand blijft het aandeel vrouwen stijgen, tot 40,2 procent in 2019. Het aantal vrouwen in het midden- en hoge kader bedraagt 40,3 procent. Ook daar zou 50 procent moeten worden gehaald. Het aandeel nieuwe Vlamingen in het personeelsbestand blijft met 3,3 procent gelijk en dus veel te laag. De cijfers over mensen met een beperking liggen moeilijk op het vlak van privacy. Katia

Segers staat erachter dat de VRT met de VRM en de Gegevensbeschermingsautoriteit overleg pleegt over de mogelijkheid om daarover cijfers bij te houden.

Het personeel heeft zich bij de start van de regeerperiode en de heisa bij het ontslag van de vorige gedelegeerd bestuurder ongelooflijk solidair getoond en zijn hart voor de VRT laten zien. Op het einde van 2019 waren er 2046 vte, een daling ten opzichte van 2018 als gevolg van de besparingen. Zijn er tijdens de coronacrisis mensen op tijdelijke werkloosheid geplaatst?

In 2019 zijn er 206.547 uren uitzendarbeid betaald. Hoe is daar in de coronacrisis mee omgegaan?

De VRT huurt voor specifieke opdrachten externe expertise in. Over hoeveel procent van de opdrachten en projecten gaat het?

Het marktaandeel van VRT-radio is heel licht gedaald, van 63,2 procent in 2018 naar 61,9 procent in 2019. Waaraan ligt dat en wat kan de radio meer doen? Hoe staat de VRT in de digitale radiomarkt? Hoe zien de sprekers de evolutie? Wat is er nodig om de VRT alle kansen te geven om digitaal prominent aanwezig te zijn?

Ook het televisiebereik nam licht af, van 37,3 procent in 2018 naar 36,6 procent in 2019. Hoe evalueren de sprekers die daling? Het marktaandeel daalde van 75 procent naar 72,8 procent. Hoe wordt dat geëvalueerd?

Radio is een paradepaardje van de VRT, die op dat vlak bovendien invult wat niemand anders in de markt aanbiedt. Klara is daar de emanatie van en houdt goed stand. Wat zijn de plannen om Klara in de nabije toekomst verder uit te bouwen? In de komende jaren gaan belangrijke sleutelfiguren met pensioen. Zullen ze vervangen worden?

Een heikel punt is de ontwikkeling van een crossmediaal meetsysteem. De VRT heeft in 2019 onderzocht waar op dat vlak samenwerking mogelijk is, maar kan dit niet alleen financieren. Wat is de stand van zaken van het onderzoek? Hoever staat het met de ontwikkeling van dat meetsysteem? Op welke manier wordt daarvoor samengewerkt met de commerciële spelers en de regionale omroepen?

1.2. Klaas Sloomans

Klaas Sloomans dankt de sprekers voor de deskundige uitleg. Wel wijst het commissielid op het ontbreken van de pagina's 144 tot en met 161 in de gedrukte versie van het jaarverslag, met daarin de financiële gegevens.

Er is een stijging met 38 procent van het aantal klachten bij de ombudsman. In vergelijking met 2017 gaat het zelfs om een verviervoudiging. Die stijging verklaart de VRT zelf doordat meer Vlamingen hun weg naar de ombudsman hebben gevonden, maar lijkt toch wel een teken aan de wand. Het frappeert Klaas Sloomans dat daar geen uitleg bij gegeven wordt en dat er geen onderzoek is gevoerd naar de oorzaken.

Worden de klachten die via sociale media aan de VRT zijn gericht, ook gekwantificeerd? Mensen nemen bij een klacht vaak de moeite niet meer om een mail te sturen, maar doen dat via sociale media. Zijn die ook terug te vinden in de cijfers in het jaarverslag?

Er komen heel wat klachten binnen van klimaatrealisten die het eenheidsdenken aanklagen. Het is een vaststelling dat de Dirk Draulansen van deze wereld vaak in de studio uitgenodigd worden, maar dat professoren en experts met een totaal andere mening, zoals Gerard Bodifée en Jan Jacobs, bijna niet aan bod komen.

Klaas Sloomans verwijst daarbij naar de verplichting van de VRT op het vlak van opiniediversiteit.

Het aantal partijdigheidsklachten bereikt een nieuwe recordhoogte, met 729 klachten. Het relatieve aandeel ervan in het aantal klachten zakt wel, maar in de belangrijkste absolute cijfers gaat het wel degelijk om een hoogterecord. Deze klachten betreffen vooral Terzake en De Zevende Dag. Opmerkelijk is dat het aantal partijdigheidsklachten dat gegrond werd verklaard, meer dan verdrievoudigd is ten opzichte van 2018. Dat is een indicator dat één en ander misloopt op het vlak van geloofwaardigheid, onpartijdigheid en objectiviteit. Welke lessen trekt de VRT hieruit? Welke stappen worden er ondernomen om daaraan te verhelpen? Het Mediadecreet stelt in artikel 39: "Het programma-aanbod verloopt zo dat het geen aanleiding geeft tot discriminatie tussen de verschillende ideologische of filosofische strekkingen." Dat moet een belangrijk aandachtspunt zijn.

Er is een serieuze daling van de eigen Vlaamse producties, vooral in het tijdsslot na 21.30 uur. In het najaar van 2016 waren er 13 procent herhalingen of externe aankopen. In 2019 was dat 63 procent, een verviervoudiging. Dat is een verschrapping van het aanbod. Ook bij Ketnet is er op zes jaar tijd een halvering van het aantal nieuwe Vlaamse producties. Wat is de oorzaak van deze verregaande verschrapping? Ze kan toch niet louter het gevolg zijn van besparingen, meent Klaas Sloomans.

Semi-commerciële en zelfs ronduit commerciële VRT-acties zorgen voor grote frustratie bij de commerciële spelers. Dat kwam al aan bod bij de hoorzittingen over de beheersovereenkomst. Is het een opdracht voor de VRT om wandel- en mountainbikevakanties naar Lanzarote te organiseren, of om met de Thuisacteurs naar Kreta te trekken of met Radio2 naar Dubai? De VRT gaat intussen voort met dergelijke activiteiten. Moet daar overheidsgeld naartoe gaan? Welke concrete richtlijn van de beheersovereenkomst wordt daarmee uitgevoerd? Komt er op dat vlak verandering met de nieuwe beheersovereenkomst? Specifiek voor de evenementen van Radio 2 polst het commissielid naar de band tussen de VRT en de organisatie Projectreizen.

De VRT is blij met haar vertrouwensscore van 70 procent. Klaas Sloomans leidt er net zo goed uit af dat een derde van de mensen de VRT niet meer vertrouwt. Ook dat zou een aandachtspunt moeten zijn.

Leo Hellemans citeerde in het kader van de digitalisering al uit de nieuwe beheersovereenkomst. Ligt het ontwerp daarvan dan al klaar? Kan er al enige transparantie over komen?

Voorts vraagt Klaas Sloomans een stand van zaken met betrekking tot de nieuwe gedelegeerd bestuurder.

Minister Benjamin Dalle sprak in de commissie over een rode bol waardoor bepaalde archiefprogramma's niet opnieuw uitgezonden kunnen worden. Over welke programma's gaat dat dan?

1.3. Karin Brouwers

Ook *Karin Brouwers* dankt de VRT voor de presentatie en het jaarverslag zelf. Het commissielid herinnert eraan dat de commissie het Jaarverslag 2018 nog maar een half jaar geleden heeft besproken (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 169/1). De jongste tijd was de blik vooral op de komende beheersovereenkomst gericht. Maar ook het verslag over 2019 verdient de nodige aandacht. Het uitstekende jaarverslag is een omvangrijke informatiebron, die aangeeft hoe VRT impact heeft op het dagelijks

leven van alle Vlamingen. Het lid hecht groot belang aan de in detail en met de nodige context weergegeven evolutie van de streefcijfers van 2016 tot 2019.

Karin Brouwers noemt de vermelde bereikcijfers ongelooflijk sterk. Elke week bereikt de VRT ruim 90 procent van de bevolking, dus eigenlijk alle Vlamingen. De bereikpercentages zijn bovendien gestegen in alle doelgroepen, zowel qua leeftijd en opleidingsniveau als bij de nieuwe Vlamingen.

De spreker heeft een speciale vermelding voor het oudste medium, dat bij de openbare omroep vandaag zijn negentigste verjaardag viert: radio. Met ruim 3 miljoen luisteraars is het dagelijkse VRT-bereik meer dan dat van televisie en online samen, al noteert men in 2019 wel het laagste dagelijkse luisterbereik sinds 2016. In het jaarverslag staat dat de meting van streamingproviders in 2019 niet beschikbaar was en er dus geen data waren over het bereik van het internetradio-aanbod. Is daarover meer informatie beschikbaar?

Ook vraagt Karin Brouwers hoeveel gezinnen nog betalen voor het aanbod van het uitgestelde kijken, want ondertussen is er het groeiende succes van VRT NU.

De spreker is er wel bezorgd over dat de cijfers van de maatschappelijke-impactmeting opnieuw licht zijn gedaald ten opzichte van jaar ervoor. 68 procent van de Vlamingen vond het in 2019 belangrijk dat Vlaanderen een eigen publieke omroep heeft. In 2017 was dat nog ruim 71 procent. De VRT scoorde in 2019 6,5 op 10 op de stelling 'De VRT weerspiegelt het echte Vlaamse leven goed'. In 2017 beaamde nog 91 procent deze stelling. De stelling 'De VRT is een voorbeeld van correct taalgebruik' werd in 2017 door 9,3 op de 10 van de ondervraagden beaamd, in 2019 nog door 7,1 op 10.

Bepaalde van die cijfers verontrusten Karin Brouwers. In 2019 geloofde nog maar een nipte meerderheid van 53 procent in de positieve impact van de VRT op onze samenleving. Nog 60 procent geeft aan de VRT te zullen missen indien die niet meer zou bestaan. In 2017 scoorde een gelijkaardige stelling nog 7,3 op 10 en vond 7,4 op 10 'De VRT helpt me up to date te blijven' een terechte uitspraak. 92 procent vond toen dat de VRT hen interessante dingen leerde en 84 procent zou zich minder geïnformeerd voelen als de VRT niet zou bestaan.

Alle impactcijfers hebben in de loop van de huidige beheersovereenkomst dus een dalende trend vertoond. Karin Brouwers is dan ook tevreden dat Leo Hellekens tijdens de hoorzitting over de nieuwe beheersovereenkomst heeft aangegeven dat de VRT extra inspanningen zal leveren om de maatschappelijke impact beter te meten (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 387/1). Men zal zich echter ook moeten bezinnen over hoe men die dalende tendens kan keren. Hopelijk zal corona ervoor hebben gezorgd dat de mensen niet alleen de natuur, maar ook de openbare omroep hebben herontdekt. Door corona zullen de cijfers over de impact in 2020 ongetwijfeld beter zijn, maar de vraag blijft hoe men de aandacht en de waardering van de Vlaming kan vasthouden.

Karin Brouwers onthoudt dat alle doelgroepenstreefcijfers voor scherm aanwezigheid in 2019 zijn gehaald. Voor nieuwe Vlamingen was dat ruimschoots het geval en voor mensen met een beperking was er een stijging van 1,1 naar 1,5 procent, dankzij spraakmakende en geapprecieerde programma's. Ook het streefdoel om 40 procent vrouwen te tonen in programma's werd eindelijk behaald: 41,2 procent. Als deel van haar gemeenschapsvormende opdracht vervult de VRT dan ook een voorbeeldfunctie op het vlak van diversiteit. Ze moet een weerspiegeling zijn van de inclusieve samenleving. Het commissielid is heel tevreden met de positieve evolutie om heel veel mensen uit alle lagen en groepen van de samenleving in beeld te brengen in programma's waarin hun diversiteit geen thema op zich is. Ze hoopt dat de VRT op de ingeslagen weg voortgaat.

De streefcijfers voor diversiteit bij het personeel werden jammer genoeg nog steeds niet gehaald, stelt Karin Brouwers, ondanks de vele inspanningen van de VRT om mensen met diverse profielen aan te werven. Ze roept de VRT op om die inspanningen vol te houden. Alleen dan kan de organisatie deze belangrijke doelstellingen nog halen tegen het einde van de beheersovereenkomst. Een divers personeelsbestand zal zeker ook bijdragen tot een grotere diversiteit op het scherm. In het jaarverslag staat dat de VRT jaarlijks minstens tien ervaringsstages moet aanbieden om diverse nieuwe medewerkers aan te trekken. De spreker vraagt waarom niet meer zulke stages mogelijk zijn, aangezien de VRT de 4 procent personeel met migratieachtergrond nog altijd niet haalt. Of vindt de VRT die stages geen afdoend instrument om die doelstelling te helpen halen?

Qua levensbeschouwelijk aanbod vindt Karin Brouwers Wereldbeeld op VRT NU maar een flauw doorslagje van wat vroeger te vinden was aan bijdragen over filosofie, religie en zingeving. Nochtans had de VRT beloofd dat er nieuwe programma's over zingeving gemaakt zouden worden. De spreker vraagt wanneer men die mag verwachten en wat de belangrijkste afspraken zijn uit het structurele overleg met de levensbeschouwelijke verenigingen. In 2019 waren er maar twee overlegmomenten, een minimum minimorum. Hoe reageren die verenigingen zelf op het VRT-aanbod betreffende levensbeschouwing?

Cultuur op de VRT was een van de prioriteiten in de beheersovereenkomst. Karin Brouwers vermoedt dat dat in de volgende niet anders zal zijn. De VRT overlegt daarvoor op een structurele manier met de cultuursector, die al positieve reacties heeft getoond. Maar sinds het netwerkevent Expeditie Cultuur van november 2019 bleef het redelijk stil. De spreker vermoedt dat corona er voor iets tussen zit. Er zou eind juni een nieuw overleg gepland worden met de cultuursector, maar er werd nog geen concrete agenda meegedeeld.

Wie is nu eigenlijk VRT-cultuurmanager sinds Chantal Pattyn in 2018 is gestopt? Of is een ander aanspreekpunt voor de cultuursector aangesteld? Wat is dan de concrete opdracht? De cultuursector ziet zijn vragen soms toch onvoldoende beantwoord.

De voorbije jaren zijn er gigantische inspanningen geleverd om het VRT-archief te digitaliseren en te ontsluiten, onder andere voor het onderwijs. Karin Brouwers wil weten welke delen van het historische VRT-archief nog gedigitaliseerd moeten worden in de komende jaren.

Tot slot vraagt de spreker de stand van zaken van het nieuwe ontwerp voor het nieuwe omroepgebouw, waarvoor de VRT in een open procedure de markt zou bevragen.

1.4. Gustaaf Pelckmans

Gustaaf Pelckmans dankt op zijn beurt de sprekers voor de uitgebreide uitleg en feliciteert hen voor hun beleid tijdens de coronacrisis, dat een checkpoint is voor heel veel sectoren.

Het commissielid heeft het jaarverslag met plezier gelezen, maar heeft er ook enkele kritische bedenkingen bij. De behaalde streefcijfers zijn vooral gebaseerd op de standaard, niet zozeer op de reële maatschappelijke situatie, waaraan ze misschien moeten worden aangepast, zeker op het vlak van diversiteit. Zo zijn in heel wat grote steden meer dan 50 procent van de inwoners nieuwe Vlamingen. Met het nipt halen van haar streefcijfer ter zake komt de VRT er eigenlijk bekaaid af. Gustaaf Pelckmans pleit dan ook om de discussie over de streefcijfers te voeren.

Cijfers zeggen ook niet alles. Zeker in de informatiesector staan nog andere belangrijke doelen voorop. De spreker verwijst naar diversiteit in de keuze van experts en opiniemakers. De VRT valt daarin zo vaak terug op steeds dezelfde, met weinig diversiteit in kleur en achtergrond. Gustaaf Pelckmans vraagt hoe sprekers gezocht worden en of er voldoende inspanningen gedaan worden om hen te vinden en te begeleiden. Een bron van nieuwe jonge opiniemakers aanboren houdt ook in dat men ze goed begeleidt. De Vrouwenraad stelt intussen dat de dienst Diversiteit van de VRT uit maar één persoon bestaat. Klopt dat?

Wat het doelgroepenbeleid betreft, stelt Gustaaf Pelckmans een groot vertrouwen in de VRT vast. Hij haalt er één doelgroep uit waarop men nooit genoeg kan inzetten: de jongeren. Moet de VRT dan ook niet nog meer focus hebben voor hun heel eigenzinnige kijk- en luistergedrag? Met haar inzet voor de middelbare leeftijd en de kinderen zit het nu al heel goed. Ook de oudere kijkers en luisteraars hebben intussen een nieuwer profiel gekregen.

In haar personeelsbeleid is de VRT meer als een privébedrijf gaan functioneren. De spreker vraagt hoe de aanstelling van de sleutelposities precies werkt. De coronacrisis heeft nog eens beklemtoond dat heel veel jonge mensen met culturele en mediaprofielen maar niet aan de bak komen. In die sectoren zwerft zoveel talent rond waarvoor de grote instellingen geen plaats blijken te hebben. Hoe gaat de VRT met dat nieuwe aanstormende talent om? Gustaaf Pelckmans polst naar de doorstroming vanuit de opleidingen, die in dat vak heel belangrijk zijn. Is daarvoor specifiek sterker beleid nodig?

Gustaaf Pelckmans herhaalt de vraag van de vorige spreker over de cultuurmanager. Dat op de VRT cultuur in alle maten, soorten en gewichten aanwezig is, valt niet te ontkennen, maar hoe coördineert ze dat? Is het elke zender en elk medium voor zich, of is er coördinatie en de mogelijkheid om elkaar onderling nog te versterken?

De terugval van de eigen producties vindt de spreker bedroevend, niet alleen voor de VRT zelf maar ook voor het hele cultuur- en livecircuit. Als er bijvoorbeeld een fantastische reeks op radio of televisie loopt, kan dat de bezoekerscijfers van concerten, theatervoorstellingen, dansvoorstellingen en zelfs tentoonstellingen enorm opkrikken. Wat zijn de plannen op dat vlak?

Groen hecht veel belang aan het desinformatieprobleem. Als de overheid zichzelf één opdracht zou moeten opleggen, is het om daarin een soort checkpoint te worden. Ze heeft een cruciale rol op het vlak van informatieverbreiding. Die hoort ze niet alleen zelf in te vullen maar ook als trekker met de mediapartners samen. Zijn de sprekers het daarmee eens en hoe zien ze dit evolueren in de toekomst?

Voorts peilt Gustaaf Pelckmans naar een eindevaluatie van de aanpak van de coronacrisis. Wat heeft de VRT echt goed gedaan en wat zou beter kunnen? De spreker verwacht dat alle sectoren heel veel hebben opgestoken uit deze situatie.

Tot slot gaat hij in op het geld en de middelen. In het najaar van 2019 ging het overal enkel om besparen. Door corona zijn plots langs allerlei kanten weer middelen opgedoken. Gustaaf Pelckmans vraagt heel specifiek welke geldposten het eerst versterkt moeten worden om de opdracht van de VRT voort te zetten en nog beter te volbrengen.

1.5. Stephanie D'Hose

Stephanie D'Hose treedt de andere commissieleden bij over het bereiken van de streefcijfers. De politiek moet op dat vlak inderdaad een extra inspanning doen in de nieuwe beheersovereenkomst. Een openbare omroep moet een goed beeld

geven van de maatschappij, wat betreft de aanwezigheid van zowel vrouwen als mensen met een migratieachtergrond.

Het commissielid feliciteert de sprekers met het jaarverslag, dat verfrissend was om te lezen. Ze ziet jaar na jaar een heel goede evolutie op het vlak van de performantiemaatstaven. Ook de lage kostprijs van 40 euro per Vlaming toont aan dat de VRT zuiniger en efficiënter werkt dan de buitenlandse publieke omroepen, zonder aan kwaliteit in te boeten. De omroep draagt de kwaliteit hoog in het vaandel.

Van Stephanie D'Hose krijgt de VRT een pluim voor haar omgang met de eis van de Vlaamse Regering om de reclameplafonds niet elk jaar met de voeten te treden.

Voor onlinebereik zijn er geen performantiemaatstaven, maar het commissielid vraagt hoe de VRT de cijfers evalueert voor surfers en videostarts bij zowel VRT NU als bij Facebook en YouTube.

3,3 procent mensen met een migratieachtergrond in het personeelsbestand is wat weinig. Vergeleken met 2016 is daar geen grote stijging merkbaar. Zal de VRT tegen 2020 de doelstelling van 4 procent wel halen?

Is bij de VRT een grote pensioengolf op komst, waardoor nieuwe instroom nodig is? Of is ze een vrij jonge organisatie met voor de komende jaren weinig natuurlijke afvloeiingen in het vooruitzicht?

De VRT-deelname aan het Vlaamse VOD-project noemt Stephanie D'Hose een aandachtspunt. Samenwerking is zeer belangrijk, maar men moet ervoor zorgen dat de kijker geen twee keer betaalt. Het commissielid vraagt om dit punt duidelijk te maken aan de onderhandelingstafel en peilt intussen naar de stand van zaken van die onderhandelingen.

Open Vld is zeer tevreden over de cruciale manier waarop de VRT gecommuniceerd heeft over de coronacrisis. Dankzij het noodfonds krijgt de VRT een terechte extra injectie. Stephanie D'Hose vraagt hoe de berekening van die 3,8 miljoen euro gebeurd is. Ze heeft begrepen dat de VRT een eigen berekening heeft gemaakt, los van Graydon. Waarvoor precies zal de VRT die extra middelen inzetten?

1.6. Manuela Van Werde

Manuela Van Werde spreekt ook namens fractiegenoot Wilfried Vandaele. Ze stelt vast dat het vertrouwen gedaald is in het nieuws en de informatie die de VRT op haar tv-kanalen aanbiedt, terwijl het vertrouwen in de radio en VRT NWS net is gestegen. Nieuwsombudsman Tim Pauwels vertelde eerder al in de commissie dat klachten over de partijdigheid bij items dalen, maar dat klachten over de selectie van items stijgen (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 41/4). Wordt de perceptie van partijdigheid en selectie sterker aanvoeld bij beeld dan bij radio en tekst? Wordt daar onderzoek naar verricht?

Het aandeel van Vlaamse en Nederlandstalige muziek blijft opvallend dalen. Op Radio 2 is dat zelfs het laagste in drie jaar. Wat is de oorzaak?

De norm voor investeringen in externe Vlaamse producties heeft de VRT nipt gehaald. Manuela Van Werde betreurt de sterke daling ten opzichte van 2017, net omdat de creatie van kwaliteitsvolle programma's een kerntaak is van de VRT. Daarop zou ze niet mogen besparen.

Het commissielid is blij met de cijfers over de vrouwensport op het scherm. Die cijfers geven aan dat de VRT daarin het verschil kan maken en complementair kan

zijn aan andere media. Zijn ze gestegen of gedaald ten opzichte van vorig jaar? Of werden ze voor het eerst opgetekend?

Manuela Van Werde vraagt meer duidelijkheid over de soorten contracten die met het personeel worden afgesloten, vooral over die van zelfstandigen. Zelfstandigen worden onder de werkingskosten geboekt, maar in hoeverre vullen ze het personeelsbestand aan? Hoeveel mensen zijn er werkelijk in dienst?

In 2018 werden inspanningen geleverd om onder het reclameplafond te blijven, maar in 2019 was er een stijging met 2,1 miljoen euro. Waarom? Daarnaast loopt de VRT inkomsten mis door problemen met het afspelen van videoadvertenties. Een goede dienstverlening aan de adverteerders vindt Manuela Van Werde wel belangrijk.

De daling van het onlinebereik van VRT NU in 2019 is intussen omgekeerd. Heeft dat te maken met de inkanteling van canvas.be? Wat zijn de prognoses voor het gebruik van VRT NU? De toename van het onlinebereik vangt de daling in het lineair kijken en luisteren op en doet zelfs het volledige bereik van de VRT stijgen ten opzichte van het vorige jaar. Hoe wil de VRT verder inzetten op een vlot onlinebereik? Welk effect kan dit hebben op adverteerders?

Vorig gedelegeerd bestuurder Paul Lembrechts liet in het najaar van 2018 weten dat cultuurmanager Chantal Pattyn zou worden opgevolgd door Tinka Claeys. Hoe verliep deze belangrijke aanstelling? Vanwaar precies deze keuze?

2. Antwoordenronde

Luc Van den Brande verwijst naar de oorspronkelijke doelstellingen van de openbare omroep, waaronder opvoeden. De VRT wil mensen niet persoonlijk gelukkig maken, maar wel een kader aanreiken waardoor ze een kwaliteitsvoller leven kunnen leiden.

De VRT-voorzitter is blij met de kritische opmerkingen. Hij pleit voor interne transparantie, die tot externe transparantie leidt. Dat verklaart mede het dikke jaarrapport. Hoe meer informatie men vrijgeeft, hoe meer vragen daarover worden gesteld. Daarom vindt Luc Van den Brande het een goede zaak dat er zoveel parlementaire vragen worden gesteld. Die garanderen de goede wisselwerking tussen een onafhankelijke openbare omroep en het beleid.

Voor de vragen over het personeelsbestand verwijst de spreker naar de sociale balans, die elk jaar wordt opgesteld.

Over de diversiteit van meningen bestaat volgens hem geen discussie. Die wil de VRT absoluut blijven aanreiken. Natuurlijk komen vooral beleidsvoerders aan bod in nieuws- en informatieprogramma's, maar dat neemt niet weg dat ook andere meningen essentieel zijn.

De nieuwe beheersovereenkomst zit intussen in de uitwisselingsfase waarin bepaald wordt welke thema's aan bod moeten komen. Hierbij steunt men op de visienota die in november 2019 werd goedgekeurd.

Luc Van den Brande bevestigt dat levensbeschouwingen de nodige aandacht moeten krijgen, al is dat niet langer een taak van derden, maar wel van de openbare omroep zelf.

Een gemengde financiering is in zijn overtuiging het adequaatst. Een gewaarborgde en duurzame overheidsinbreng hoort gekoppeld te zijn aan economische initia-

tieven en de vrijheid om andere middelen aan te boren. Voor haar commerciële inkomsten houdt de VRT zich overigens strikt aan de afspraken.

Ten slotte waardeert Luc Van den Brande dat iedereen veel belang hecht aan cultuur als drager van de samenleving. Daarop moet de VRT ten volle blijven inzetten.

Streefcijfers vormen een richtsnoer om bij de les te blijven. Sommige cijfers dalen, andere stijgen. Luc Van den Brande wijst er wel op dat een beheersovereenkomst een afsprakenkader is. Het is geen formele resultaatsverbintenis, maar een mid-delenverbintenis, een afsprakenkader met het engagement om het zo goed mogelijk na te leven.

Els Van de Sijpe, radiomanager van de VRT, waardeert de felicitaties voor het harde werk dat VRT-radio het voorbije jaar heeft geleverd. Het marktaandeel is inderdaad wat gedaald, maar bedraagt nog altijd ruim 60 procent, met een dagelijks bereik van meer dan 3 miljoen luisteraars, in alle leeftijdsgroepen. Ook jonge mensen luisteren nog heel veel naar de radio.

De lichte daling verklaart de radiomanager door de digitalisering. Daardoor komen er zowel meer lokale spelers bij als internationale streamingplatformen. Precies daarom is het voor de VRT-radio ook een opdracht om de rol van muziekgids te blijven spelen, met een focus op muziek van hier. In een digitaal landschap is het met het oog op de volgende beheersovereenkomst belangrijk dat de VRT kansen krijgt, zowel op het vlak van DAB+ als IP.

Els Van de Sijpe wijst ook op het on-demandradioaanbod. Zo is Radio 1 Select een tool die alle audiofragmenten heel eenvoudig ontsluit. Sinds september 2019 werd die al meer dan een miljoen keer gebruikt. Naast de kracht van liveradio, is er een duidelijke behoefte om audio op een andere manier te gebruiken, bijvoorbeeld via podcasts.

Klara neemt een unieke plek in het radiolandschap in en heeft een zeer waardevolle missie die de VRT wil voortzetten: onthaasting, nood aan reflectie, genieten van klassieke muziek en jazz en deze genres promoten. Klara bevindt zich inderdaad op een scharniermoment door onder andere de personeelsswissels en besparingen, maar er wordt nog steeds in jong talent geïnvesteerd.

Het CIM meet ook de onlinecijfers voor radio. Vanaf juni 2020 zouden er volledige onlinecijfers beschikbaar zijn, over alle platformen heen.

Het levensbeschouwelijke aanbod mag voor Els Van de Sijpe ruimer zijn. Er bestaat veel waardering voor de manier waarop het aanbod komt. Bij het structurele overleg met alle levensbeschouwelijke verenigingen zijn alle afdelingen van de VRT aanwezig en rechtstreekse vragen van hun kant dus mogelijk. De verenigingen hebben gevraagd om alle content rond levensbeschouwing op VRT NU in een aparte categorie te ontsluiten. Tegelijk kwam de vraag om dat aanbod te bundelen op VRT NWS. Op het einde van de zomer zal het daar beschikbaar zijn. Het aanbod zal ook geïntensifieerd worden.

Er was in 2019 een heel lichte daling in het aandeel van de Vlaamse en Nederlandstalige muziek op de radio, maar dat aanbod blijft consistent. Tijdens de coronacrisis werden hiervoor extra inspanningen gedaan met #ikluisterbelgisch op Studio Brussel en Bene Bene op Radio 2. In mei 2020 was het aandeel van de Vlaamse muziek zelfs gestegen tot 27 procent.

Ook *Olivier Goris* is erg blij met de appreciatie uit de commissie. Diversiteit in het aanbod noemt de netmanager essentieel voor een organisatie die een geloofwaardige weerspiegeling van de Vlaamse samenleving wil zijn. De streefcijfers vindt hij

een heel goede motor en stimulans om mensen op alle niveaus te stimuleren om daarin verdere stappen te zetten.

De VRT wil blijven groeien om relevant en herkenbaar te zijn. Voldoende nieuw aanbod speelt dan een belangrijke rol.

Nieuwe Vlamingen en een migratieachtergrond mogen vooral niet uitsluitend als problematisch worden aangebracht. Zo presenteert Kamal Kharmach in het najaar Andermans Zaken, een economisch programma waarin Vlaamse ondernemers worden geholpen. Diversiteit achter het scherm stimuleert diversiteit op het scherm. Maar dat gaat trager dan de VRT zelf zou willen, onder meer wegens een gebrek aan ruimte om nieuw talent aan te werven.

Tinka Claeyls neemt als opvolger van Chantal Pattyn cultuur zeer ter harte. Ze werkte al op de VRT en is heel bekend in de kunstwereld. De VRT is op het vlak van cultuur heel ambitieus. Het is soms nog moeilijk om een juiste vertaalslag naar de media te vinden, maar bij de makers neemt Olivier Goris een steeds grotere drive waar om de overstap te maken. Goede voorbeelden als Weg van het Meesterwerk en Hanne Danst werken motiverend. Binnen de VRT is er dan ook een grote bereidheid om met cultuur aan de slag te gaan. VRT NU kan helpen om sterke cultuurcontent bij het juiste publiek te brengen. Daarvan wil de organisatie in de toekomst nog meer werk maken.

Leo Hellemans erkent dat de VRT wat minder heeft gescoord dan de vorige jaren in de meting van haar maatschappelijke impact. Dat is vooral een kwantitatief gegeven. De VRT heeft aan haar studiedienst gevraagd om kwalitatief te onderzoeken wat aan de oorzaak ligt, om er dan iets aan te kunnen verhelpen. Het vertrouwen in VRT NWS en de nieuwsuitzendingen blijft hoe dan ook groot. Van een mindere score qua maatschappelijke impact en minder vertrouwen in de VRT als publieke omroep is alvast niets terug te vinden bij de aanbodsmerken zoals Radio 1, Studio Brussel en de televisienetten. Misschien hebben die lagere scores vooral betrekking op de VRT als geheel in een maatschappelijk woelige periode. Ongetwijfeld zijn ze ook een gevolg van het feit dat de jongere generaties minder lineair kijken. Als er minder bereik is, is er ook minder maatschappelijke impact.

Op het probleem van de desinformatie is algemeen directeur Informatie Liesbet Vrieman in een vorige hoorzitting uitvoerig ingegaan (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 387/1). Dat blijft een kerndoelstelling van de nieuwsdienst, die daar prioritair aandacht aan besteedt.

Er is een jongerenredactie bij VRT NWS, die NWS NWS NWS maakt op Instagram en nieuws toelevert aan MNM in een gedifferentieerd formaat.

Lieven Vermaele deelt mee dat de VRT momenteel actief bezig is met het crossmediale meetsysteem. Een projectteam bekijkt dat intern. De projectkosten zijn in kaart gebracht. Momenteel wordt er gekeken naar de financiering.

Er is geen tijdelijke werkloosheid ingevoerd voor VRT-medewerkers.

Het totaalbedrag voor consultancy is op vijf jaar tijd gehalveerd. Het budget voor reizen is extreem klein en valt onder een commerciële afgeleide. In vergelijking met evenementen en merchandising gaat het om erg lage bedragen.

Het VRT-archief duidt met een rode bol journaalitems aan als het om erg gevoelige items gaat met een oorlogskarakter of als bepaalde persoonlijkheden in een negatief daglicht zijn gekomen. Die toekenning is doorgaans gekoppeld aan klachten van privépersonen of klachten in een juridische sfeer ten aanzien van personen of issues.

Net Gemist bestaat vijftien jaar, maar heeft nog maar een heel klein aantal abonnees omdat terugkijken nog niet standaard wordt aangeboden door Telenet en Proximus.

Het archief blijft voor de VRT een fundamentele afdeling. Het archiveert het aanbod van vandaag, maar voert ook de inhaalbeweging op het vlak van digitalisering door. Programma's op radio en televisie maken steeds meer gebruik van het archief. De contacten met meemoo zijn al goed maar er is inderdaad nog meer mogelijk. Het archief van het verleden is nog een hele uitdaging. Momenteel wordt er gewerkt aan de NIR-collectie, met veel waardevol materiaal. Ook het platen- en filmarchief vormen een uitdaging. Films archiveren is duur en gebeurt vandaag op aanvraag. Tot slot is er nog een vrij uitgebreid papieren archief.

De VRT heeft een afnemend personeelsbestand. De instroom is vrij beperkt, waardoor de gemiddelde leeftijdscurve stijgt.

De Vlaamse Netflix is een exploratief verhaal. De VRT voert er positieve gesprekken over. Er is inderdaad al VRT NU. Daarnaast is de VRT op zoek naar een goed evenwicht tussen de publieke opdracht en economische en maatschappelijke waardecreatie. Het is nog niet duidelijk hoe dit zal aflopen, maar iedereen heeft de intentie om tot een goed resultaat te komen.

Vrij recent is er een actieplan opgesteld over samenwerking met zelfstandigen in de IT-sfeer. Er is nu een concreet plan om dit uit te breiden naar andere zelfstandigen. Op die manier zal er betere rapportering zijn op het vlak van werkingskosten voor zelfstandigen.

De VRT volgt de reclameplafonds exact. Die stijgen met de index, maar ook door de vraag van een excedent van 1 miljoen te behouden ten gunste van het VAF. Daarnaast is er de kleine variatie, met het echte excedent van 400.000 euro.

VRT NU groeit. De coronaperiode had als effect een toename van zowel het lineaire kijken als het kijken on demand via VRT NU en de digitale platformen van Telenet, Proximus en anderen. De VRT-reclameplafonds zijn echter absoluut. Op de markt is wel degelijk meer mogelijk voor de VRT. Daarnaast is op de markt een onmiskenbare evolutie aan de gang. Stap voor stap evolueert alles naar digitale reclame en andere reclamevormen. Die evoluties moet men voor de lange termijn goed in het oog houden om problematische investeringen in klassieke formats te voorkomen. Als de VRT vrij is om actief te zijn in de markt, zal ze de plafonds echter ook halen.

Leo Hellemans wijst erop dat het volledige klachtenrapport openbaar is op de website van de VRT en dat het in februari in het parlement is voorgesteld (*Parl.St. VI.Parl. 2019-20, nr. 41/4*).

De VRT werd tijdens de coronacrisis beschouwd als een essentiële dienstverlener met een maatschappelijke opdracht en heeft die ook uitgevoerd. De operationele uitvoering van de taak is gevrijwaard gebleven, met de nieuwsdienst op kop. Dit heeft uiteraard meerkosten teweeggebracht.

Er waren inspanningen van interne mensen, maar ook extra kosten voor het opleveren van interne producties. De VRT heeft meer programma's gemaakt en in bestelling gezet om het uitzendschema zo volledig mogelijk op peil te houden. Ze heeft extra content met maatschappelijke impact gemaakt en extra content besteld ter ondersteuning van de sector. De producties zijn steeds met de juiste veiligheidsmaatregelen gerealiseerd, met vaak eveneens meerkosten tot gevolg. Die extra kosten zijn berekend voor het noodfonds. Er waren veel kleinere kosten bij

de radio voor alle genomen initiatieven. Ook op VRT NU zijn er initiatieven genomen die interne kosten hebben veroorzaakt. Ten slotte waren er externe kosten.

Het gros van deze kosten is dus gemaakt door televisie, besluit Leo Hellemans.

Olivier Goris onderscheidt drie grote lijnen. Ten eerste moest het aanbod aangepast worden om het in de coronacrisis te kunnen blijven produceren. In Dagelijkse Kost stond Jeroen Meus bijvoorbeeld helemaal alleen in de keuken, wat heel wat technische aanpassingen heeft gevergd. Het was wel belangrijk om actuele afleveringen te blijven maken ter wille van het gevoel dat iedereen alleen in zijn keuken stond en er het beste van maakte. Ook Blokken en de Campus Cup zijn hervormd. Er is geïnvesteerd in het redden van de fictiereeksen voor zondagavond, die tijdens deze zomer gedraaid moeten worden. Fictie is het genre dat het zwaarst is geraakt door de coronacrisis.

Ten tweede is er nieuw aanbod besteld om op korte termijn gaten te vullen. In een extra aflevering van Reizen Waes nam Tom Waes contact op met mensen uit de hele wereld om te kijken hoe het daar gesteld was met corona. Een ander voorbeeld is een extra aflevering van Gentbrugge met Joris Hessels om te tonen hoe men er in Vlaanderen mee omging. Er waren extra afleveringen van Switch en De Ideale Wereld. Komen te Gaan kreeg een extra reeks waarin begrafenisondernemers het rouwproces, een onderbelicht aspect van de crisis, aan bod lieten komen.

Tot slot wordt een deel van de middelen geïnvesteerd in de externe sector voor een beperkt aantal nieuwe projecten die in de zomer en het najaar op een veilige manier zullen worden gemaakt. Er zullen twaalf kortfilms worden uitgezonden op vier opeenvolgende dagen. Er zijn ook drie andere weken vrijgemaakt om telkens een dagelijks fictieslot in te vullen met projecten die coronaproof gemaakt kunnen worden, maar inhoudelijk niet over corona gaan. Het is immers belangrijk om ook andere verhalen te brengen. Het kan gaan om projecten waarmee de VRT ook in de toekomst nog verder kan.

Ondertussen hebben 19 productiehuzen 31 projecten aangeleverd. Een belangrijk project voor september op Canvas draagt als werktitel Opening Nights, een idee van Michaël R. Roskam. Het project streeft ernaar het allerbeste van het Vlaamse theater te combineren met het allerbeste van de Vlaamse cinema. Twee of drie theatervoorstellingen uit het verleden zullen gecapteerd worden voor televisie in ideale televisieomstandigheden. Op die manier wordt iets nieuws gecreëerd waarmee de VRT in de toekomst misschien verder kan gaan.

Manuela Van Werde herhaalt ten slotte de vraag of de aanduiding van de cultuurmanager via een open procedure is gebeurd.

Olivier Goris antwoordt dat dit niet het geval was omdat er eerst een interne zoektocht is gehouden. De directie Media en Productie heeft een goede kandidate gevonden, de perfecte persoon om de job op korte termijn in te vullen.

Elisabeth MEULEMAN,
voorzitter

Katia SEGERS
Karin BROUWERS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

BAN	boodschap van algemeen nut
BRTN	Belgische Radio en Televisie Nederlandstalige Uitzendingen
CEO	chief executive officer
CIM	Centrum voor Informatie over de Media
DAB	digital audio broadcasting
DS	De Standaard
EBU	European Broadcasting Union
INR	Institut national de radiodiffusion
IP	internetprotocol
IT	informatietechnologie
kmo	kleine of middelgrote onderneming
KPI	key performance indicator
NIR	Nationaal Instituut voor de Radio-Omroep
SARC	Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (= Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media)
VAF	Vlaams Audiovisueel Fonds
Var	Vlaamse Audiovisuele Regie
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
VOD	video on demand
VRM	Vlaamse Regulator voor de Media
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
vte	voltijdsequivalent/voltijdequivalent
VVJ	Vlaamse Vereniging van Journalisten
vzw	vereniging zonder winstoogmerk
WK	wereldkampioenschap